

Steeg van 't geboefte

Waar komt de naam Lombardsteeg vandaan? Waarom heeft Leiden een Schagensteeg? Wie woonde er in de Bouwelouwensteeg? Waar heeft de Spijkerboorsteeg zijn naam aan te danken? Hoeveel Molensteegen waren er vroeger in Leiden? Op deze en andere priemende vragen geeft de historische serie Langs Leidse Stegen een antwoord. Vandaag: de Diefsteeg.

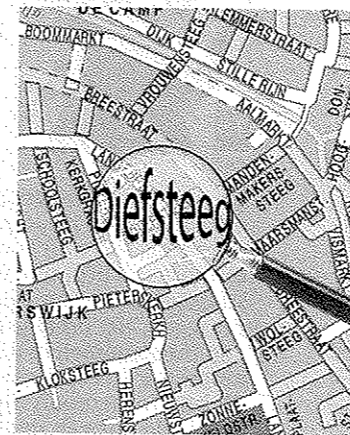
De Diefsteeg loopt van de Breestraat tot aan Pieterskerkstraat, waar hij overgaat in de Lokhorststraat die weer uitkomt op het Gerecht. Vroeger werd het stuk tussen de Breestraat en de Langebrug de Korte en het stuk tussen de Langebrug en de Pieterskerkstraat de Lange Diefsteeg genoemd.

Het is een steeg vol bedrijvigheid, met veel kleine winkeltjes en Woo Ping, waarschijnlijk de bekendste Chinees van Leiden. Een aantal huizen uit deze steeg staat op de rijksmonumentenlijst vanwege de karakteristieke gevels uit de zeventiende en achttiende eeuw. Een huis dat de monumentenstatus niet heeft gehaald, is de Gekroonde Hoed. Van dit huis uit 1652 is namelijk alleen de gevelsteen bewaard gebleven, die hoog aan de zijkant van het bankgebouw op de hoek met de Breestraat is ingemetseld.

De naam Diefsteeg verwijst naar de dieven en andere misdadigers die op de Blauwe Steen in de Breestraat gevonnis werden. Na het uitspreken daarvan werden ze namelijk door deze steeg naar de gevangenis of de executieplaats bij het Gravensteen gebracht. Ook in andere plaatsen werd de straat die naar de gevangenis of naar de gerechtsplaats leidde, wel de Diefsteeg genoemd, bijvoorbeeld in Deventer. Daar is deze steeg inmiddels omgedoopt tot de Bruynsteeg.

De bewoners van de Leidse Diefsteeg hebben ook een paar keer geprobeerd om de naam van hun straat veranderd te krijgen. In 1889 wilden ze hem ter gelegenheid van het 40-jarig regeringsjubileum van koning Willem II laten omdopen tot Willemsteeg. En in 1925 verzochten ze de Leidse gemeenteraad om de straat voortaan Gravesteinstraat of Gravinnestraat te noemen. De raad wees deze verzoeken steeds af.

In de middeleeuwen had de Diefsteeg wel een andere naam,

namelijk Gravinnesteeg. Deze naam verwees naar de Hollandse gravinnen, die regelmatig in het nabijgelegen grafelijk huis verbleven. Het is onduidelijk of deze naam naar een bepaalde gravin van Holland verwijst of dat het een meer algemeen bedoelde benaming is. Als de naam naar een specifieke gravin verwijst, zou het bijvoorbeeld kunnen gaan om de in 1296 overleden Beatrijs van Holland, vrouw van Floris V, of om Margaretha van Holland, die na de dood van haar vader Willem II tussen 1345 en 1354 gravin van Holland was.

Omdat de grafelijke familie meer en meer naar Den Haag trok, gaven ze hun Leidse bezit in leen aan een zekere Gerrit Heijnenzoon. Op voorwaarde dat deze altijd twintig bedden gereed moest hebben voor als de graaf en zijn gevolg in Leiden zouden willen overnachten. Halverwege de vijftiende eeuw kwam het grafelijk huis in handen van de familie Lokhorst en kreeg het de naam Huis te Lokhorst. Naar dit huis is de Lokhorststraat genoemd.

TANNEKE SCHOONHEIM

dr. Schoonheim werkt op Instituut voor Nederlandse Lexicologie in Leiden.
Reageren: tanneke.schoonheim@inl.nl

Watersteeg

